

Nakládání s kaly z ČOV a jejich ohlašování

| Ing. Jitka Lochovská, Petr Grusman, INISOFT, s.r.o.

Víte, jak postupovat při ohlašování upravených i neupravených kalů z ČOV? Z definice zákona o odpadech č. 185/2001 Sb. (dále zákon) z § 32 vyplývá, že upraveným kalem je takový kal, který byl podroben biologické, chemické nebo tepelné úpravě, dlouhodobému skladování nebo jakémukoliv jinému vhodnému procesu tak, že se významně sníží obsah patogenních organismů v kalech a tím zdravotní riziko spojené s jeho aplikací na základě ověření účinnosti technologie úpravy kalů v souladu s požadavky stanovenými prováděcím právním předpisem. A pod použitím kalu je nutno si představit zpracování kalu do půdy.

Pokud provozovatel ČOV neprovádí úpravu kalu sám, je povinen předat kaly přímo nebo prostřednictvím dopravce odpadů provozovateli zařízení na úpravu kalů (katalog zařízení 2.11.0 Úprava kalů z ČOV před použitím na zemědělské půdě). Dle zákona tedy platí, že neupravený kal se musí předat do zařízení na úpravu kalů.

V případě upravených kalů musí provozovatel ČOV nebo provozovatel zařízení na úpravu kalů vytvořit program použití kalů. Upravené kaly lze předat pouze osobě (zemědělci) uvedené v programu použití kalů nebo provozovateli zařízení ke sběru a skladování kalů (katalog zařízení 12.3.0 Sběr a skladování hygienizovaných kalů z ČOV) provozovaném na základě souhlasu podle § 14 odst. 1 zákona o odpadech. Provozovatel zařízení ke sběru a skladování kalů je povinen předat upravené kaly zemědělci uvedeném v programu použití kalů. Upravené kaly nesmí být míšeny s jinými upravenými kaly ani s jinými odpady.

Dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 341/2008 Sb. lze kaly z ČOV zařazené pod k. č. 19 08 05 Kaly z čištění komunálních odpadních vod, včetně případů, kdy se jedná o odpad kategorie O/N, materiálově využít v zařízení kompostárny, samozřejmě

za podmínek uvedených v provozním řádu a za předpokladu, že bude provedena kontrola účinnosti hygienizace dle tabulky č. 5.4 přílohy č. 5 této vyhlášky (Salmonella, termotolerantní koliformní bakterie, enterokoky). Kontrola z hlediska účinnosti hygienizace je povinností zařízení na úpravu odpadů.

Dle vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady platí, že provozovatelé ČOV a provozovatelé zařízení na úpravu kalů přikládají v případě využití kalů na zemědělské půdě k ročnímu hlášení o produkci odpadů údaje o složení kalů (List č. 3).

Pokud se však jedná o zařízení ke sběru, využití nebo odstranění kalů určených k použití na zemědělskou půdu (zařízení dle § 14 odst. 1 zákona o odpadech) a toto zařízení má oprávnění přijímat hygienizovaný nebo nehygienizovaný kal (např. zařízení ke sběru a výkupu odpadů, kompostárna, bioplynová stanice, spalovna apod.), pak se na Listu č. 3 nevyplňuje ani údaj o sušině.

Zemědělec, který přebírá upravené kaly dle programu použití kalů, musí jako zařízení dle § 14 odst. 2 zákona o odpadech (katalog zařízení 5.16.0 Použití kalů z ČOV na zemědělské půdě) prostřednictvím programu EVI 8 nebo systému ISPOP podat Hlášení údajů o zařízení (příloha č. 22 vyhlášky

č. 383/2001 Sb.). Takovému ohlášenému zařízení je krajským úřadem přiděleno IČZ – Identifikační číslo zařízení.

Pro samotné nakládání s upravenými kaly je neméně důležitá vyhláška č. 437/2016 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na ZPF, která mj. stanoví lhůty pro nakládání s kaly na ZPF. Upravené kaly musí být použity nebo umístěny na půdní blok, kde budou použity, do 8 měsíců ode dne jejich výstupu z technologie úpravy. Pokud je překročena tato lhůta, musí být před použitím upravených kalů ověřeno splnění mikrobiologických kritérií pro jejich použití. Upravené kaly mohou být umístěny v rámci půdního bloku, kde budou použity, nejvýše 30 dnů před jejich použitím a nejpozději do 48 hodin od rozprostření kalů na půdní blok musí být kaly zapraveny do půdy.

Monitoring kalů v případě použití na zemědělské půdě se provádí dle příloh č. 3 až 5 této vyhlášky. Stejně tak se musí realizovat odběry a analýzy vzorků půdy (dále jen „monitoring půdy“) na dílech půdního bloku určených k použití upravených kalů a odběry a analýzy vzorků kalů (dále jen „monitoring kalů“). Tyto monitoringy zajišťuje osoba, která provedla úpravu kalů. Návrh monitoringu půdy a monitoringu kalů na dílech půdního bloku určených k použití upravených kalů je součástí programu použití kalů.

Ilustrační foto

Program použití kalů

Jak už bylo uvedeno výše, Program použití kalů musí být zpracován pro upravený kal z konkrétní čistírny odpadních vod nebo z konkrétní technologie úpravy kalů, a musí být zřejmé, na jakých dílech půdního bloku se bude tento upravený kal aplikovat. Zpracovává jej provozovatel ČOV, resp. provozovatel zařízení na úpravu kalů.

V přechodných ustanoveních vyhlášky č. 437/2016 Sb. byly zohledněny níže uvedené technologie a použití kalů schválené před účinností této vyhlášky (1. 1. 2017).

- Provozovatel ČOV a zařízení na úpravu kalů, které byly uvedeny do provozu přede dnem nabytí účinnosti vyhlášky, provede ověření účinnosti technologie úpravy kalů podle § 10 do 31. prosince 2019.
- Technologie úpravy kalů v ČOV a zařízeních na úpravu kalů, které byly uvedeny do provozu přede dnem nabytí účinnosti vyhlášky a které produkují upravené kaly a splňují limitní hodnoty indikátorových mikroorganismů uvedených v příloze č. 4 nebo příloze č. 7 v četnosti podle přílohy č. 5 k této vyhlášce, se do 31. prosince 2019 považují za ověřené.

Vyhláška č. 437/2016 Sb. rovněž upravila List č. 3 formuláře hlášení o produkci odpadů přílohy č. 20 vyhlášky č. 383/2001 Sb. Pokud předává provozovatel ČOV kal do zařízení na použití upravených kalů = zařízení na využití odpadů podle § 14 odst. 2 zákona = zemědělská půda, pak musí být součástí hlášení za odpady, podávaném na formuláři přílohy č. 20, i údaje o všech ukazatelích, nejenom % sušiny.

Pro řádné nakládání s kaly z ČOV je nutné znát, zda v ČOV dochází k úpravě kalu, resp. k hygienizaci. V případě, že nedochází k úpravě, musí být kal předán pouze provozovateli zařízení na úpravu kalů dle § 14 odst. 1 zákona o odpadech.

Kaly a roční hlášení o produkci a nakládání s odpady

Na obecních úřadech s rozšířenou působností každoročně probíhají kontroly, které mnohdy odhalují nekorektně vyplněná hlášení v souvislosti nakládání s kaly. Pro správně podaná roční hlášení obsahující údaje o kalech dle přílohy č. 20 vyhlášky 383/2001 Sb. mj. platí:

- Pokud je na listu č. 2 uveden odpad představující kaly (katalogová čísla 02 02 04, 02 03 05, 02 04 03, 02 05 02, 02 06 03, 02 07 05 nebo 19 08 05), je nutné vyplnit List č. 3 – Údaje o složení kalu. V opačném případě se list č. 3 neohlašuje.
- V případě, že výše uvedená katalogová čísla jsou na listu č. 2 v kombinaci s kódem nakládání A00 (produkce), pak musí být na listu č. 3 vyplněno % sušiny v kalu.
- Podle kódů nakládání se kontroluje správně nastavený typ provozovatele ČOV nebo zařízení na úpravu kalů. ČOV provádějící úpravu kalů může použít kódy A00, C00, AN2, CN2, AN3, CN3, AN5, CN5, AN7, CN7, AN17, CN17, AN50, CN50, AN53, CN53, ČOV neprovádějící úpravu kalů nesmí použít kódy AN2, CN2. U zařízení na úpravu kalů je výčet kódů prakticky stejný jako u ČOV s tím rozdílem, že zde mohou figurovat i kódy začínající písmenem B (převzaté

odpady) a kód R12. U zařízení neupravujících kaly pak platí, že nesmí použít kód nakládání N2. Největší rozsah kódů nakládání může použít zařízení ke sběru kalů neurčených na zemědělskou půdu. Zařízení na použití upravených kalů (zemědělec) může na listu č. 2 uvést kódy B00, C00, BR10, CR10, BN5, CN5. Přesný popis této kontroly naleznete v centru informací (<https://ci.inisoft.cz/>).

- Použití upravených kalů na zemědělské půdě lze v zařízení provozovaném podle § 14 odst. 2 zákona o odpadech. Zemědělec musí takové zařízení ohlásit na příloze 22 vyhlášky č. 383/2001 Sb.
- Pro jednotlivá katalogová čísla uvedená na listu č. 3 musí být vyplněn stejný typ provozovatele.
- Jestliže je na listu č. 3 uveden jako provozovatel jeden z následujících typů: Zařízení na úpravu kalů, Zařízení ke sběru a skladování kalů, Zařízení ke sběru kalů neurčených na zemědělskou půdu či Zařízení na použití upravených kalů, pak musí být na listu č. 1 v identifikaci ohlašující provozovny vyplněno správné Identifikační číslo zařízení IČZ.

Z těchto podmínek vyplývají další logické kontroly, které se automatizovaně řeší nad každým podaným hlášením. Nelze např. kombinovat s kódy nakládání N2 a R10 jiný rozsah katalogových čísel než ten, který je výše uvedený atp. Řadu odpovědí na otázky související s vyplněním ročních hlášení naleznete v našem centru informací <https://ci.inisoft.cz/> nebo přímo v ISPOP či v EnviHELPU. Pokud však potřebujete individuální pomoc či konzultaci, můžete využít našich poradenských služeb v oblasti životního prostředí. Rádi se budeme věnovat i Vám. □